כט: אין צדין פרק שלישי ביצה

מסורת הש"ס

עין משפט נר מצוה

נא א ב ג מיי' פ"ג מהלכות יו"ט הלכה יד סמג לאין עה טוש"ע א"ח סימן תקו סעיף ב: נב ד ה ו ז מיי' פ"ד מהלכי יו"ט הלכה כג כד סמג לאין שם טוש"ע א"ח סימן שכג סעיף ג ד וסימן תקו סעיף ג: א ח מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה א סמג לאין עה טוש"ע א"ח סימן שכג סעיף ה וסי' תקי סעיף ח (טו):

רבינו חננאל

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן, ולאפוקי מתניתא הוא דאתא. דרש רבה בר רב הונא זוטי בנהרדעא הלכה שוגין קמח. כלומר פעם שניה ביו"ט. אמר להו רב חמא אמרו ליה שקילא טיבותיך שדי אחזרי. כלומר שיחתה דברך הטובים במקום קרצים. וכי להוראתך צריכין כבר צא וראה כמה כברות סובבות בנהרדעא כל אחת כוברת בנפה ובכברה. דביתהו דרב יוסף היתה כוברת באחורי הנפה. כלומר בנפה מהוסכת על פיה והקמת על גבה, א"ל חזי דאנא ריפתא מעלייתא בעינא. כלומר מוהר לנפות כדרכו. ודביתהו דרב אשי הות נהלה אגבה דפתורא. כלומר בשיני. ואמר רב אשי כתו של רמי בר אבא היא אילו לא ראתה בבית אביה לא היה עושה. אומר אדם לחנוני תן לי ביצים ואגוזים במנין שכן דרך בעל הבית להיות מונה בתוך ביתו. ת"ר הולך אדם אצל טבח הרגיל אצלו ואומר לו תן לי גב אחד או ירך אחת כו'. וכן אצל נחתום ואומר לו תן לי ככר אחד או קלוסקא אחת כו'. וכן אצל חנוני הרגיל אצלו ואומר תן לי כ' ביצים נ' אגוזים י' אפרסקין ב' רמונים אתרוג אחד. וכלבד שלא יזכור לו סכום מקח. פירוש לא יאמר לו יש לך עלי [1](נ') כסף תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי כ' כספים. זהו פירוש סכום מקח. סכום מנין יאמר לו יש לך נ' אגוזים תן לי עכשיו נ' אחרים הרי יש לך מאה. הדרן עלך אין צדין המביא כדי יין ממקום כו'. לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתיפו לפניו. המוליך תבן לא יפשיל הקופה לאחוריו אבל נוטלה בידו.

1) נראה דל"ל יש לך עלי כסף אחד תן לי בכסף אחר נעשה לך עלי כו'.

שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן. פי' דאם יבא אוס אדם לשאול לנו כילד יעשה אומרי' לו הוראה לאסור אכל אם אנו רואין שוס אדם שנוהג היתר בדבר אין אנו צריכין למחות בו ולפי זה לא פליג שמואל ארב דתרוייהו מודו לאסור למעשה מיהו בה"ג פירש ושמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן ופליג אברייתא ופליג ארב יש שפוסקין כשמואל ואע"ג דהלכה כרב באסורי מ"מ מדאמר שמואל דהש"ס שמואל הלכה למעשה אתא לאשמועינן משמע דהלכה כותיה ויש פוסקין כרב משום דהלכה כרב באסורי וכ"ש הכא דהא תנא [דבי] שמואל כותיה דרב ואומר הר"ר שמואל מאיינר"א דאפי' למ"ד דהלכה כרב מ"מ אסור לנו בזמן הזה למדוד משום ליטול אבן בעין יפה דדוקא בימיהן שהיו מפרישין אבן אחת מכ"ד ונותנין לכהן שייך לומר דמותר משום עין יפה אבל אנו שאין מפרישין כי אם מעט אפילו מעיסה מרובה ואותו מעט נמי אינו נאכל אלא נשרף אין למדוד דלא שייכא סברא דקאמר הכא כדי שתטול אבן בעין יפה אלא יש לנו לשער מאומד שתהיה בריוח כשיעור משום הבלבה וכן בפסח נמי יש ליזהר מלמדוד ביום טוב למצות וצריך לעשות פחות מכשיעור ולא ימדוד במדה שעשה למדוד בחול בלמלוס אבן יפחות או יוסיף אם המדה קטנה:

אגבא דפתורא. פי' אחורי השלחן כמו אגבא דמהולתא ואפשר לפרש ע"ג השלחן ממש וחשיב שנוי לפי שדרך לרקד בעריבה ומ"מ אין להתיר תחלת הרקדה על ידי שנוי דהא אשונין דבריתא קאי ורשב"ם פירש דע"י שנוי אין לחלק ויש לסמוך עליו לענין להתיר לשפחה נכרית תחלת הרקדה ע"י שנוי אבל אנו לעצמנו אין לסמוך:

אצל חנוני הרגיל אצלו. בין הוא נכרי בין ישראל דאין לחלק רק היכא דאיכא חשש דמחובר או גולד: **שלא** יזכיר לו סכום מדה. פי' רש"י קב או קניס וסכום מקח שלא יאמר לו תן לי אגוזים בדינר אחד או בשנים וקשה [2]דפשיטא דאסור ועוד אמאי קאמר סכום מדה ה"ל למימר ובלבד שלא יזכיר מדה ותו לא לכן נ"ל כר"ת דגרים סכום מנין וקאי אלעיל וה"פ אמרת דילך אדם אצל חנוני הרגיל אצלו ויאמר לו תן לי ה' אגוזים או י' אפרסקין ובלבד שלא יזכיר סכום מנין שלא יאמר לו תן לי י' אגוזים וכבר נתת לי ג' ואם כן אני מייב לך מ' כין הכל אבל רבי שמעון אומר ובלבד שלא יזכיר סכום מקח שלא יאמר [3]לו תן לי אגוזים בששה פשיטין וכבר נתת לי כך ואם כן אני מייב לך מכל י"ב פשיטין אבל סכום מנין שרי [4]וכן איתא בתוספתא ובה"ג מכאן יש ליהר שלא להזכיר אפילו סכום מנין לפי שדומה למקח וממכר:

הדרן עלך אין צדין

המביא כדי יין וכו' **לא יביאם בסל.** ותימה לאמרינן בשבת פ' מפנין (דף קכו: ושם) מפנין ד' קופות או ה' וכ"ש שיהא מותר בי"ט וי"ל דהתם מיירי (ג) שאינו יכול להוציא לחוץ ואין רואין אותו וע"כ מותר והכא מיירי ביו"ט שיכול להוציאו לחוץ ורואין אותו וע"כ יהא אסור שהרואה אותו אומר לגרוך חול מביא אותם ולהכי אסור ומ"מ קשה דאמר אבל הוא מביא על כתפו אלמא משמע דמרבה בהלוכא עדיף וקאמר התם במסכת שבת [5]למעוטי בהלוכא עדיף ויותר טוב להניחן בסל או בקופה בפעם אחת מלהניחן כל אחת בפני עצמה וי"ל דלמה דפי' ניחא דהתם מיירי בשבת דלא הוי כעובדי דחול שאין מטלטל כי אם מזוית לזוית באותו בית ולכך קאמר למעוטי בהלוכא עדיף טפי משום טרחא יתירא אבל הכא מיירי ביו"ט משום טרחא יתירא לא קפדינא אלא משום דמחזי דעביד כעובדי דחול וא"כ עדיף טפי לאפוקי בהלוכא ועשה דרך שנוי כי היכי דלא למחזי דעביד כעובדי דחול ופעמים נמי דאסור לאפוקי בהלוכא אע"ג דממעטו במשאוי כיון שאין משנה מדרך חול:

דלרו

אין שוגין קמח. שרקדו מאתמול וכא לשנותו בנפה ליפותו אין שוגין דאפשר לו מאתמול: **שוגין.** דליכא טרחא ודבר הנראה הוא שזו היא פעם שניה ואין זה כמרקד לברור: **תני תנא קמיה דרבינא אין שוגין.** ואפילו נפל לתוכן צרור או קיסם אלא בודק הקמחין והצרורות ובורלן בידיו: **כל שכן דאסור.** דמחזי כבורר וכורר אב מלאכה היא כהרקדה והשונה אינו מרקד שהרי נראה שהכל יוצא ואין כאן סוכין: **לאבא.** לחנרי: **שקילא טיבותיך.** אין אנו מחזיקין לך טובה בכך נטולה היא טובתך ומוטלת על הקוצים. טיבותיך גרי"ר בלע"ז: **מהולתא.** נפות: **הדרן בנהרדעא.** שכולן יודעות שמותר: **אגבא דמהולתא.** נאמורי הנפה כדי לשנות: **רפתא מעליתא.** אי אית לריכה לשנות דשונין קמח ביום טוב: **אגבא דפתורא.** אחורי השלחן שיש לו תוך שקולין טורנדוייר"א והיא היתה שונה הקמח על אחוריו משום שני: **הא דידן.** זו אשתי ברתיה דרמי בר חמא היא: **מרא דעובדא.** מדקדק במעשיו: **רועה.** זה המגדל בהמות ופעמים שמוכר מהן: **הרגיל אצלו.** שמתוך שרגיל אצלו מאמינו ונותנו לו בלא פסוק דמיס: **פטס.** המפטם עופות. לשון משמין: **סכום מדה.** קב או קניס: **סכום מקח.** דמיס:

הדרן עלך אין צדין

המביא. **ממקום למקום.** כתוך התחום או ע"י ערוב: **לא יביאם בסל ובקופה.** לתת אלא ואחרבא בתוך קופה ושאם משום דגראה כמעשה דמול לשאת משאות: **אבל מביא על כתפו.** אחת או שתים דמוכח דלצורך י"ט: **או לפניו.** כידו: **וכן המוליך את התבן.** להסק או לבהמה לא יפשיל קופה לאחריו דגנאי יו"ט (ה) שגראה כמתכוין למלאכה רבה או להוליך למקום רחוק כדרך חול: ומתחילין בערמת

המביא [6]כדי יין ממקום למקום לא יביאם בסל ובקופה אבל מביא הוא על כתפו [7]או לפניו וכן המוליך את התבן לא יפשיל את הקופה לאחוריו אבל מביאה הוא בידו [8]ומתחילין

א) [ברכות כה. וש"נ].
ב) [שבת קנ: תמורות נב: ב"ק פב. כ"מ סב:].
ג) [לקמן לב:]. ד) [שבת לז: חולין קי.]. ה) [תוספתא פ"ג ופירן תוספות הכא ד"ה אלא יכמרן]. ו) בירוש' ל"ג לו. ז) [שבת קנז.]. ח) הכ' קשה לפי' רש"י דמתחיל זה למקח וממכר קשה פשיטא משא"כ לפי' ר"ת דלא נתחב למקח רק אם מזכיר כך הכל אבל אם אומר תן לי בדינר פחות לא נתחב למקח לא קשה פשיטא דהא קמ"ל דנפחתם שרי ומי' רש"ל ומהר"מ. ט) עי' בהר"ן דלא גרים ליה. י) [עי' תוס' שבת קמט. ד"ה כני מחיריה ותוס' ב"מ עה. ד"ה כני וכו'], כ) דף קנז.

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה וכן וכו' דגגאי יו"ט הוא שגרלה: (ב) תוס' ד"ה המביא וכו' ר"ל דהתם מיירי בשבת שאינו יכול:

לעזי רש"י

גרי"ר [גרי"ד]. הכרת שוכה. שורנדוייר"א [טורנדוייר"א]. חלק ושל שולחן) שאפשר להפרידו.

מוסף רש"י

הלכה למעשה. להורות על המעשה (ע"ז עד:). מרא דעובדא. מדקדק במעשיו (שבת לז:) זהיר במעשים טובים (חולין קי:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com